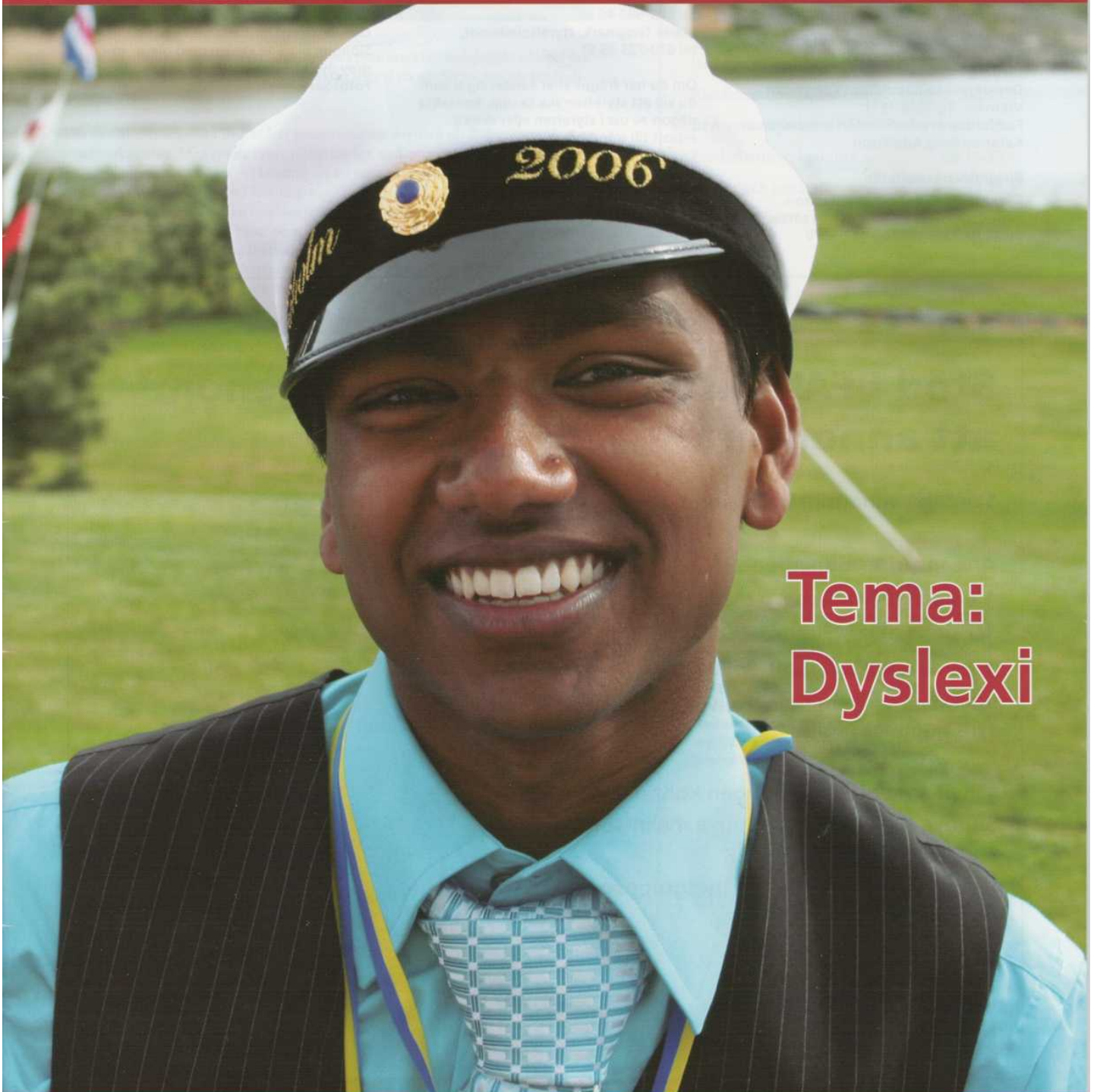

barnen framför allt

Nr 3 2009

Adoptioner – Bistånd – Fadderskap

**Tema:
Dyslexi**

"Simon klarade skolan

Det var inte svårt att få syn på Simon i den fullpackade hörsalen där jag tagit plats för att under en heldag lära mig mer om svårigheter och möjligheter för elever med dyslexi och för att höra Simon Sjöholm och hans mamma Gullan föreläsa om Simons skolgång.

Simon var en pigg och vänlig ung man med sinne för teknik. Med ett avväpnande leende fick han nervösa föreläsare att slappna av när han ordnade deras mickar och ställde in ljudet.

– Det fixar Simon! sa man när det blev rundgång. Mellan föreläsningarna demonstrerade han sakligt och initierat tekniska finesser som underlättar läsande och skrivande för dyslektiker och andra.

När Simon, fem år, 1992 kom från Kolkata till familjen Sjöholm, fanns där redan två syskon som väntade på honom, Viktor, född –78 och Sara, född –80. Båda kom till familjen, från Mumbai, som spädbarn. Med deras och föräldrarnas hjälp lärde Simon sig snabbt att tala svenska. När han varit i Sverige i fyra månader förstod han det mesta av vad familjen sa och talade själv mycket. Han testade sig fram och satte ihop ord till meningar som var begripliga för familjen och vännerna. Vad sägs om "Kalsipper vatten köpa" = köpa badbyxor! Simon hade en god koncentrationsförmåga och en enorm vilja att lära sig nya saker. Han hade ett utmärkt visuellt minne och lärde sig genom att betrakta. När han tittade på video zappade han fram och tillbaka vid svåra sekvenser, tills han hade handlingen klar för sig.

Han fick snabbt vänner. Mamma Gullan hade tänkt sig att få ha honom hemma en tid. Men Simon var av en annan åsikt, alla andra barn gick i förskola, det skulle han också göra! Så blev det och nu fick familjen ytterligare hjälp med att utöka sitt ordförråd. Sedan började han förväntansfullt i skolan. Bokstäverna var knepiga och när de övriga barnen i klassen så smått började ljuda samman hade Simon ännu inte fått någon ordning på de små krumelurerna.

– Det kommer! sa fröken.

Men det gjorde det inte! Gullan säger att föräldrar inte ska nöja sig med sådana, lugnande besked från skolan. Som föräldrar måste man ställa krav på att orsaken till inlärningsproblemen utreds. Åtgärder ska sättas in snabbt. Det är under de tre första skolåren barnen ska träna upp sin läs- och skrivförmåga.

I början av tvåan konstaterades vid utredning att Simon hade grav dyslexi.

Ett år senare konstaterades att han ännu inte hade den fonologiska medvetenhet som krävs för framgångsrik läsinlärning. Han deltog i ett skrivforskningsprojekt där det kunde konstateras att han inte kunde få ihop någon text alls. Det gick ändå bra på lågstadiet, tack vare föräldrarnas hjälp men Gullan insåg att det skulle bli knepigare högre upp. I fyran konstaterade logopeden som slutkläm till en utredning:

"OBS! Simon har alltså mycket bra språkförståelse

Simon bekantar sig med barn i Dakha, Bangladesh

men svårigheter då han ska uttrycka sig, och dessa svårigheter är komplexa. Därtill kommer hans minnessvårigheter."

På mellanstadiet fick Simon möjlighet att söka till en klass med idrottsinriktning.

Gullan minns sig att klassen hade idrott en lektion varje dag. Det passade Simon perfekt att få växla stillasittande arbete med rörelse och kroppsträning. Trots att Simon redan då var en väldigt social person kom skolarbetet alltid i första hand. Han utnyttjade rasterna till att umgås med klasskamraterna. Om det sedan, efter skolarbetet, fanns tid över till kompisar, var det andra vänner som gällde på fritiden. Vänner som inte kände till hans handikapp. Men det blev inte mycket fritid! Nuförtiden däremot, när han har funnit strategier och är trygg i sitt sätt att studera, kan han ta igen en del av det han ej hann med som barn. Han spelar t.ex. volleyboll och innebandy när tiden tillåter.

Under mellanstadietiden studerade man mycket genom så kallad forskning. Eleverna sökte själva sin kunskap i fackböcker och uppslagsverk. I skolan bidrog kamraterna, om det var ett grupparbete, med läsningen, Simon fixade andra delar. Men Simon, som inte kunde läsa in text i skolan fick, med mammas hjälp, göra det mesta jobbet hemma. De använde uppslagsverk på nätet. Mamma läste och Simon markerade i texten

där han fann svar på sina frågor. Det markerade stycket klippte han ut och infogade i sin text. Detta var ett arbetssätt som godkändes av både skolan och Skolverket.

Föräldrarna insåg tidigt att Simon kunde få stor nytta av datorn och andra tekniska hjälpmedel även i skolan (hemma använde han ju datorn som kompensatoriskt hjälpmedel). Men detta var för nästan femton år sedan och då var det inte lätt att få skolan att förstå Simons behov av teknik. Familjen fick därför ta strid om detta, varpå föräldrarna anmälde Göteborgs stad till Skolverket för en rad försummelse när det gällde att kompensera Simons handikapp. De fick rätt. Detta förbättrade Simons skolsituation, bland annat fick han på vårterminen i årskurs sex, en datakunnig assistent som också följde honom till högstadiet. MEN i nian togs assistenten bort, eftersom Simon hade för höga betyg! Det är som att ta bort glasögonen för en elev med svårt synfel, för att han klarar sig så bra med dem!

Under en period på mellanstadiet fick Simon ingen engelskundervisning i skolan. Man ansåg att han hade det svårt ändå och inte orkade med ett nytt språk. Utan engelska är det dock svårt att studera vidare efter gymnasiet. Man kan lära sig språk utan att läsa och skriva. Föräldrarna och Simon fordrade att engelskundervisningen skulle

– mot alla odds”

återupptas på ett sätt som passade Simon. Efter skolverkets prövning ändrade sig skolan och han kunde börja studera engelska igen. Sommarlov i England och resor världen över har ytterligare förbättrat hans språkkunskaper.

Gullan var den som läste med Simon hemma. Hon säger att hon var väldigt noga med att följa läroplanen. Det gällde sedan att ge Simon en helhetsbild, en slags översikt över ämnet. Gullan och läraren kom överens om vad och hur han skulle studera och redovisa. Under hela sin skoltid har han gjort alla sina prov muntligt. Detta har varit enda möjligheten för honom att redovisa sina kunskaper.

Simons storebror, ungefär 10 år äldre och familjens stora mattegeni, hjälpte till att lotsa Simon genom mattekurserna. Utan att använda läroböcker gav han sin bror de matematiska sammanhangen och hjälpte på så sätt Simon till en djup förståelse för matematik. Simon anser att det var en fördel att syskonen var så mycket äldre. De har alltid haft förståelse för att han behövde så mycket hjälp och att han ”la beslag på” mamma. De äldre syskonen kunde också dela med sig av erfarenheter från sin egen skolgång, vilket var en fördel när det gällde att planera och lägga upp strategier för Simon.

De utredningar som gjorts har aldrig lett till några

konkreta förslag till hur undervisningen ska läggas upp. Istället har Gullan hjälpt Simon att utveckla en speciell studieteknik, vilken bl.a. innebär att man bryter ner lärobokens text i mindre avsnitt, som sedan förmedlas muntligt till honom.

Innan Simon började på högstadiet gick föräldrar, utredare och skolledning igenom på vilka sätt Simon lärde sig bäst. Skolan upplyste om att målet man satte var att Simon skulle få godkänt i alla ämnen. Men Simons mål var högre ställt, han ville ha VG och MVG! Skolan hade dock svårt att förstå och tillgodose hans behov av annat arbetsätt än det klassen för övrigt använde. Det kunde t.o.m. uppfattas som ”fusk”! Här mötte familjen mycket okunskap, motstånd och konservatism. Men några insiktsfulla och intresserade lärare var till stor hjälp för Simon. Det gick bra för honom. I åttan fick han, tack vare sin enorma energi, så bra betyg att man från skolans sida inte ansåg att han behövde ha assistenthjälp. Man insåg inte att Simon inte kunde ta in någon kunskap alls i skolan utan den hjälpen. Han kunde t.ex. inte föra anteckningar och absolut inte skriva när han samtidigt lyssnade på en lärare. Nu blev det så att Simon fick lita helt till mamma Gullans hjälp och skoldagarna blev oerhört långa. Ändå blev avgångsbetyget i nian så bra som han föresatt sig!

Det var tekniskt gymnasium som gällde för Simon och hans betyg räckte utmärkt för inträde på GTG. Här mötte han en helt annan förståelse än tidigare. Skolledningen såg det som en lärorik utmaning att göra kunskapen tillgänglig för en elev med grav dyslexi. Lärarna ställdes inför nya uppgifter som de var ivriga att lösa tillsammans med Simon och Gullan. En välutbildad assistent och tillgång till pedagogiska och tekniska kompensatoriska hjälpmedel underlättade nu arbetet. I god tid före varje lektion fick Simon lärarens lektionsplanering. Den kunde han gå igenom tillsammans med assistenten eller, kvällen före, hemma. På så sätt fick han en förförståelse och under lektionerna fick han sedan möjlighet att koncentrerat lyssna på läraren medan assistenten tog anteckningar. Alla prov fick Simon göra individuellt, tillsammans med ansvarig ämneslärare. Behöver jag tillägga att betygen i gymnasiet blev mycket höga?

En förutsättning för Simon att ta till sig kunskap har varit att ta hjälp av tekniska och pedagogiska hjälpmedel. Utvecklingen inom IT-området går enormt snabbt och idag använder Simon många nya tekniska hjälpmedel för att läsa och skriva. Ett exempel är VoiceXpress som öppnat helt nya

möjligheter. Med VoiceXpress, ett dikteringsprogram, kan Simon kommunicera både på svenska och engelska. Han dikterar och kan välja om han vill ha meddelandet utskrivet eller t.ex. skickat som e-mail.

Efter gymnasiet började Simon en tvåårig KY-utbildning i Teknisk Försäljning och Marknadsföring. Efter första året gjorde Simon ett studieuppehåll för en ettårig vistelse i USA mest för att förbättra sin engelska. Han arbetade som volontär med missbrukare och fann att här fanns människor med andra stora handikapp, men utan hans egen vilja och förmåga, att utmana sig själv att hitta en väg att nå målet. Under det året hann Simon och hans kamrater också med ett antal rejäla resor och besökte Bangladesh, Thailand, Kina, Jordanien, Egypten och Israel. Simon har rest mycket men ännu inte i Indien. Han och syskonen vill gärna resa dit men inte för att ”hitta sina rötter”. Dem har Simon fast förankrade hos familjen Sjöholm, mamma Gullan, pappa Bengt och syskonen.

- Jag lever bra här, här är min familj!

Vad han undrar är om han kommer att känna igen sig; dofter, miljöer, känslor. Barnhemmet skulle han gärna vilja besöka. Minnen som ligger dolda kanske poppar upp.

Hur kan då en ung man med grava dysletriska störningar klara sig på en flygplats, där man verkligen måste kunna ta in information? Och på långresa i främmande länder?

- Jag begriper inte hur han gör, svarar Gullan, men han har alltid varit den som tar täten! På en flygplats där många känner sig oroliga att inte hitta rätt gate i tid, klarar han elegant att lotsa sitt sällskap rätt, tryggt och säkert.

- Inga problem alls, ler Simon. Det har aldrig varit några svårigheter att resa på egen hand eller att förstå och göra sig förstådd utomlands. Det löser sig alltid! Inte ens när han reste ensam och, i Bangkok, missade planet till Peking, tappade han koncepten. Med fantasi, kreativitet och social begåvning löser han krångliga situationer.

- Handikappet ska inte lägga hinder, säger han, jag vill klara mig själv som person och inte behöva alltför mycket hjälp.

I sommar blir Simon klar med sin utbildning och den stora utmaningen blir att försöka hitta ett spännande jobb. Självklart kommer han att klara det! Han har oddsens med sig!

MARGARETA WILHOLM

Här är jag i Thailand och kollar ut över Bangkok